

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

א. כולן צריכות להמתין שלשה חדשים ... מיאנה בו אינה צריכה להמתין ... נתן לה גט צריכה להמתין ... בזנות ... בקטנה לא שכיח1

ב. הגיורת והשבוייה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו צריכות להמתין ג' חדשים
2

ג. אנוסה ומפותה ... רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד ... אשה מזונה מתהפכת שלא תתעבר3

ד. אשת ישראל שנאנסה אף על פי שמותרת לבעלה פסולה לכהונה3

ה. אם היו כהנות נשואות לישראל נפסלו מן התרומה דבי נשיהו4

הדרן עלך ארבעה אחין5

א. החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא הוא מותר בקרובותיה ... אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה ... ופסלה מן הכהונה5

ב. הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא יוציא ... ואם אין ולד של קיימא יקיים6

ג. ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון יוציא והולד כשר והייבין באשם תלוי
7

דף לה.

א. כולן צריכות להמתין שלשה חדשים ... מיאנה בו אינה צריכה להמתין ... נתן לה גט צריכה להמתין ... בזנות ... בקטנה לא שכיח

כבר התבאר לעיל דף לג: שמהכתוב (בראשית יז פסוק ז) להיות לך לאלהים ולזרעך אחרים פירשו בו חכמים¹ ז"ל אימתי יהיה לך לאלקים בזמן שזרעך מיוחס אחרים, כלומר² שאין השכינה שורה בישראל אלא בזמן שזרעו של כל אחד הוא מיוחס בודאי אחרים, שהכל יודעין בודאי שזה בנו של זה, אבל

¹ להלן מב.
² לבוש יג א

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

אם אין זרעו מיוחס אחריו בודאי, אלא שספק אם זה בנו אין השכינה שורה בישראל.

וכבר ידוע בחכמי הטבע וקים להו לחכמים ז"ל שכל אשה שבאו עליה ב' אנשים זה תוך ג' חדשים אחר שבא עליה זה, וילדה ולד לסוף ט' חדשים של ביאת הראשון, יש להסתפק בולד זה אם הוא נולד לט' חדשים ומן הראשון הוא, או נולד לז' חדשים ומן האחרון הוא, אבל אם תמתין ג' חדשים שלימים בין שתי הביאות אז נוכל להבחין מאיזה מהם נתעברה, שאם נתעברה מן הראשון היה עוברה ניכר לסוף שלשה חדשים קודם שבא עליה השני, דהכי קים להו שבודאי העובר ניכר לסוף שליש עיבורה, ואם תלד לט' חדשים עוברה ניכר לסוף ג' חדשים שלימים, וסתם נשים יולדות לט'.

לפיכך כל אשה³ שנתאלמנה או נתגרשה הרי זו לא תינשא ולא תתארם לאחר עד שתמתין תשעים יום מיום מיתת הבעל או מיום הגירושין, הוין מיום שמת בעלה או מיום שנתגרשה בו והוין מיום שנתארסה בו, כדי שיודע אם היא מעוברת מבעלה הראשון או אינה מעוברת, להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של אחרון וגזירת חכמים שאפילו אשה שאינה ראויה לילד, ואפילו נתגרשה או נתאלמנה מן האירוסין, צריכה להמתין צ' יום. אפילו קטנה או זקנה או עקרה או אילונית, ואפילו בעלה במדינת הים או סרים אדם או חולה או חבוש בבית האסורים, והמפלת אחר מיתת בעלה, ואפילו בתולה מהאירוסין, צריכות להמתין תשעים יום.

אולם הממאנת⁴ כלומר קטנה שהשיאנה אחיה אינה צריכה להמתין שהרי ודאי אינה מעוברת דעודה קטנה היא, ואם משום גזירה לא גזרו אלא בגרושה.

ב. הגזירת והשבוייה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו צריכות להמתין ג' חדשים

³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז יג א

⁴ שו"ע ונו"כ שם ו

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

שפחה⁵ וגזירת שהיו נשואות⁶ לבעליהם בגיותן ובעבודותן⁷, ונתגירו או נשתחררו צריכות להמתין, ואפילו גר ואשתו שנתגירו יחד מפרישין אותן תשעים יום כדי להבחין בין זרע הנזרע בקדושה, לזרע הנזרע שלא בקדושה. ויש מחמירים להמתין גם אם לא היו נשואות אלא חיות בזנות⁸.

ג. אנוסה ומפותה ... רבי יוסי מתיר ליארס ולנישא מיד ...

אשה מזנה מתהפכת שלא תתעבר

באשה מזנה⁹ לא גזרו להמתין שלשה חדשים מעת שזינתה, משום שסתם מזנה מתהפכת עצמה מיד אחר התשמיש כדי שלא תתעבר, וכן אנוסה ומפותה אינה צריכות להמתין, והוא הדין לשבויה אפילו היא גדולה שכולן מתהפכות. ויש אומרים¹⁰ שכל אלו צריכות להמתין אם הן גדולות וראויות להתעבר, שמא לא נתהפכו יפה ונתעברו.

ד. אשת ישראל שנאנסה אף על פי שמותרת לבעלה פסולה לכהונה

⁵ שו"ע ונו"כ שם ה

⁶ כ"כ המ"מ וכל מ"ש בבי' סעי' אלו עד וה"ה לשבויה הוא לשון הרמב"ם וכ' המ"מ דפסק בכלום כר' יוסי כמ"ש כ הר"ף אלא דקשה לו מ"ש לפיכך גר וגזירת אלא דשם מיירי בנשואה אבל כאן איירי בזנות כמ"ש בגמ' שם והשמיט הרמב"ם שפחה וכן גר וגזירת בזנות כיון דק"ל כר' יוסי אפילו במזנה ישראל א"צ להמתין כ"ש בהם דהא שמואל כר' יהודה ס"ל במזנה וס"ל כר' יוסי בגזירת ושפחה משוחררת והנ' כח דר' יהודה אתא לאשמעינן בגזירת. ביאור הגר"א שם יג

⁷ לא ביאר אם הם קטנות או זקנות אי גזרינן כמו גבי ישראל או לא. ח"מ שם א. דגול מרבבה שם "ונראה לענ"ד דאם היא זקינה אין צריכה הפרשה ואף שהחלקת מחוקק בס"ק ד' נסתפק בזה היינו בנתגיירה היא ונשאת אח"כ לאחר ובזה נאמר שדינו כמו בישראל אבל בנתגירו שניהם ונשארים יחד דלא משכחת כיוצא בזה בישראל אין צריכה הפרשה כן נראה לענ"ד.

⁸ בת' הרדב"ז ח"א סי' קצ"ו שהאריך לחלוק על הה"מ בזה וכ' בסוף וז"ל אף על פי שידעתי שאיני כדאי לחלוק על הה"מ שמא מקום הניחו לי ועוד שאני מחמיר ולא מקיל ועוד אם הרב המגיד הי' נמצא בזמנינו זה כו' הלכך איני מסכים ששום שפחה בין נשואה בין פנוי' תנשא עד שיעברו צ' יום משעה שהגיעו גמ' לידה ע"ש. פ"ת שם ה

⁹ שו"ע ונו"כ שם ו

¹⁰ כמ"ש הר"ז והרא"ש דבגזירת ומשוחררת ה' כר' יוסי ובשבויה ואנוסה מפותה ומזנה ה' כר' יהודה דהכי ס"ל שמואל וכלישנא בתרא ומדהזכיר גזירת ומשוחררת ושבויה לשבויה ש"מ דבה' כר' יהודה ס"ל. ביאור הגר"א שם טו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

כבר התבאר לעיל דף לג: שכהן¹¹ הדיוט אסור מן התורה בגרושה זונה וחללה, שנאמר (ויקרא כא פסוק א, ז) אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרָן וּגו' אִשָּׁה זֶנָּה וְחֻלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ

איזו היא זונה שאסורה לכהן, זו בת ישראל שנבעלה לאדם שהיא אסורה לו איסור השוה לכל בין איסור לאו בין איסור עשה, וכל שכן אם נבעלה לחייבי כריתות ומיתות בית דין שאסורין משום ערוה, ואין חילוק בין נבעלת באונס בין ברצון, בין במזיד בין בשוגג, בין כדרכה בין שלא כדרכה, ואפילו לא עשה בה אלא העראה פסלה, משום ששם זונה משמע שנבעלה בזנות אין חילוק בין באונס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד דהא מכל מקום ביאת זנות הוא.

לפיכך אשת כהן שנאנסה ונבעלה נאסרה לבעלה משום כהונתו, שבכלל זונה היא וצריך להוציאה.

אולם אשת ישראל שנאנסה¹², מותרת לבעלה¹³, שהרי נאמר לגבי אשת איש שנסתרה (במדבר ה יג) וְהוּא לֹא נִתְפָּשָׁה הִיא נִתְפָּשָׁה מוֹתֵרֶת. אך אם ימות בעלה תהיה אסורה לכהן.

ה. אם היו כהנות נשואות לישראל נפסלו מן התרומה דבי

נשייהו

נאמר בפרשת¹⁴ אמור (ויקרא כב פסוק יב) וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתֵרוּמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל, שני ענינים נכללו בלאו זה, שאם תבעל לאסור לה אפילו הוא כהן, ותעשה זונה או חללה כנזכר הרי היא אסורה לאכול בתרומות לעולם, כדין כל חלל שהחלל כזר לכל דבר, ואם תנשא לישראל הרי היא אסורה לאכול במורם מן הקדשים שהוא חזה ושוק לעולם אף על פי שגירשה או מת.

¹¹ שו"ע גנו"כ אבהע"ז א – יא ובלבוש שם

¹² בש"ס פליגי אבנה דשמואל ורבא והלכתא כרבא כל שהיא בתהילת ביאה באונס וסוף הביאה ברצון הוי כנאנסו. ב"ש שם כג

¹³ וכיון שאינה אסורה על בעלה מותרת גם לבעל. באר היטב שם כא מבית הלל

¹⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ז, י

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ולא הכהנת בלבד אלא אפילו לוייה וישראלית שנבעלה לאסור לה הואיל ונעשית זונה אסורה לאכול בתרומה לעולם, ואף על פי שיש לה זרע מכהן.

הדרן עלך ארבעה אחין

א. החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא הוא מותר בקרובותיה ... אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה ... ופסלה מן הכהונה

החולץ¹⁵ ליבמתו ונמצאת מעוברת וילדה, בזמן שהולד של קיימא, הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה, שמאחר שאינה צריכה לחלוץ, אין זו חליצה, והרי זו כמי שלא נחלצה מעולם.

אם אין הולד של קיימא שהפילה או שילדה ולא חי שלושים יום¹⁶, צריכה חליצה אחרת, שהחליצת מעוברת לא שמה חליצה¹⁷, וחולץ לה הוא או אחד

¹⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קסד ב

¹⁶ מדאורייתא ולד מעליא הוא, ואם נשאת לכהן לא תצא ממנו דאמרינן ולד מעליא הוא וחליצה שחליץ אין חליצה כלל כמה שסמכי' על רבנן אם נתקדש' לכהן בלא חליצה כמ"ש בסעי' ז' כן ראוי לסמוך על רבנן כשחליץ לה אלא ראיתי בני' דלא ס"ל כן דהא במתניתין פ"י ולד שאינו קיימא היינו שמת תוך ל' ומ"מ כתב אם נשאת לכהן תצא ש"מ בזה לא סמכינן על רבנן, ואפשר משום דהוי תרתי לריעותא דכבר חליץ ולפטר אותה בלא חליצה אלא לפ"ז אם מת היבם אז ליכא איסור משום זקוק' ליבם ואינו אלא חד ריעותא י"ל דסמכי' על רבנן כמה דסמכינן בסעיף ז' בחד ריעותא, ואפשר דאין לדמות ריעותא זו לשם דאיכא כאן מראית עין דחליץ לה והשתא נשואה לכהן וגרע טפי. ב"ש ו

¹⁷ היינו לקולא אבל לחומרא הוי חליצה ופסולה לכהן וכן אסורה להתייבם. ואם נשאת ליבם מוציאין ממנו וכן פ"י התוס' אפילו חליץ תוך ג"ח ונמצאת מעוברת מ"מ הוי חליצה לחומרא וה"ה אם ניכר שהיא מעוברת נמי הוי חליצה לחומרא ע"ש. בתוס' ריש החולץ והא דק"ל חליצת מעוברת לא הוי חליצה היינו לקולא אבל לחומרא הוי חליצה ופסולה לכהן וכן אסורה להתייבם, וכתב הנ"י אם נשאת לכהן מוציאין ממנו א"כ מכ"ש אם נשאת ליבם דמוציאין ממנו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

משאר אחין¹⁸. וי"א שלא יחלוץ לה הוא¹⁹, אלא אחד²⁰ משאר האחין, והוא והחלוץ אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה.

ב. הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת וילדה בזמן שהולד של קיימא יוציא ... ואם אין ולד של קיימא יקיים

על אף שיבואר להלן דף מא. שהיבמה אינה מתייבמת עד שתמתין שלשה חדשים ממינת הבעל – והם תשעים יום, חוץ מיום המיתה ומיום היבום – שמא מעוברת היא מבעלה, ושמא יהא הולד בן קיימא, ונמצא שפוגע באיסור אשת אה שלא במקום מצוה, מכל מקום הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת אין צריך שיוציא בנט, אלא מפרישין אותה ממנו²¹, שמא תלד ולד של קיימא והרי אין בה מצות ייבום והרי היא ערות אשת אה שלא במקום מצוה, ויצאת ממנו ללא גט כדלהלן.

ואם הפילה ולד שלא נגמרו סימניו ולא כלו לו חדשיו זהו נפל ולא ולד²², ויחזור ויקיים ויבעול אותה שנית אחר שהפילה לשם מצות יבום, מכיון שביאה ראשונה בעודה היתה מעוברת לא שמה ביאה, וי"א²³ דוקא שכנסה קודם שהוכר העובר, אבל אם כנסה משהוכר העובר צריך להוציאה אף על פי שהפילה

ואם אינו רוצה בקיומה אלא רוצה לחלוץ לה אח"כ, אינו די לה בחליצה אלא צריכה גט וחליצה, גט כדי שלא יאמרו יבמה כנוסה יוצאה בחליצה, וחליצה כדי שלא יאמרו יבמה יוצאת בנט²⁴.

¹⁸ מדרבנן בתורת חומרא, שאם תינשא זו לכהן יבואו להתיר חלוצה לכהן, מאחר שלא יידעו שזו מעוברת היתה, שהרי אין כאן ולד שיוכח, מה שאין בן כשנמצא הולד של קיימא, שאין חוששים לכך הואיל וולדה מוכיח עליה. ויש מהראשונים שכתב שמן התורה אף לדעת ריש לקיש חליצת מעוברת חליצה גמורה היא אם הפילה אחר כך, וחכמים הם שהצריכוה לשוב ולחלוץ מן האחיים, ולכן נפסלת על האחיים בחליצתה, ¹⁹ דבחליצה הראשונה פסלה לו ודוקא לו משום דעבד בה מעשה כל דהו אבל חליצת האחיים חליצה כשירה והוי כמו בעלת הגט וצרה. ביאור הנר"א שם ט

²⁰ ולמ"ד חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחיים צריכה חליצה מכל האחיים. ב"ש שם ז

²¹ ועיין בית מאיר שאף אם לא נמצאה מעוברת בתוך ג' חדשים מפרישים אותה ממנו מיד ומחויב בהפרשה דילמא מעוברת היא ואפילו אינה מעוברת הא אסורה מדרבנן

²² לבוש וביאור הנר"א שם יד

²³ רמ"א שם

²⁴ לבוש שם ועיין בב"ש שכתב "צריכה גט וחליצה. היינו אם ירצה להוציאה קודם שבעל לשם יבום אחרי שהפילה צריכה גט משום ביאה דמעיקרא וחליצה משום הזיקה דקי"ל ביאת מעוברת לחומרא הוי ביאה ולא

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

וכן אם ילדה ולד שנגמרו סימניו ואין ידוע אם כלו לו חדשיו אם לא, אפילו מת ביום שנולד הרי זה ספק בן קיימא ואסור לקיימה, וצריכה גט וחליצה מספק, ואח"כ תהיה מותרת לאחרים.

ואם נתקיים הולד שלשים יום אחר שנולד, הרי זה ולד של קיימא ויוצאת ואינה צריכה ממנו לא חליצה ולא גט²⁵, מפני שהיא עליו בערות אשת אח שיש לה בנים. וי"א²⁶ שאם כלו חדשיו אפילו לא עברו שלשים יום יוצאת בלא גט שהרי היא ערוה עליו.

ג. ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון יוציא והולד כשר וחייבין באשם תלוי

ואם²⁷ יש לספק הולד הזה של קיימא בבעלה הראשון, כגון שכנסה תוך ג' חדשים וילדה לסוף ז' ליבומה, הרי זה ספק אם הוא בן ט' לראשון או בן ז' לשני, יוציא בגט והולד כשר ממה נפשך, וחליצה אינה צריכה ממה נפשך, שאם הוא בן ט' לראשון הוי לה אשת אח שיש לה בנים ואפילו גט לא היתה צריכה, ואם הוא בן ז' לאחרון הרי היתה זקוקתו וכנסה וסגי ליה בגט, אבל מ"מ אסור לקיימה דשמא הולד של ראשון הוא.

ואם חזר ובא עליה אח"כ ונתעברה וילדה, הוי הולד השני ספק ממזר מספק אשת אח שיש לה בנים.

לקולא, וכן אם ילדה ולד ומת בו ביום אז מדאורייתא ולד מעליא הוא כמ"ש בס"י קנ"ו אם בן אסורה להתיבם צריכה גט וחליצה מטעם הנ"ל.

²⁵ ואף על גב דלענין נושא מעוברת חבירו אי' בס"י י"ג דצריך לגרשה דוקא ולכשיגיע זמנה יכנסנה שאני התם דאיסורא דרבנן הוא וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה והכא דאיסור תורה הוא אשת אח שלא במקום מצוה לא הוצרכו לקנסו דבדילי אינשי מיניה וכה"ג אי' בפ' החולץ דף ל"ו והפרישה נתן חילוק בזה דשאני הכא דמצוה קעביד וכן כתב בג"י ותמהני למה לא חלקו כמו ששנינו בגמ'. ט"ז שם ט

²⁶ רמ"א שם

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ו